

מסורת הש"ס

ארוסה פרק רביעי סוטה

כו.

עין משפט
נר מצוה

(6) יבמות לו: (7) [תוספתא
רש"י פ"ה ע"ג, (8) (9) [שם
תוספתא (10) כריתות לו:
[שם תוספתא פטעה וכו'
תו"כ לעיל לה' ד"ה ור' יונתן
וכו' ועי' תו"כ מנחות י':
ד"ה ד"ה הלל וכו' ור' יעקב,
(11) [ש"ך לעיל (12) [ש"ך לעיל
הקדום. רש"י (13) [ומגדל
(14) [ומגדל (15) [וי"ו
הענין ברש"י דמשה דלעיל
כו. ד"ה אשם קרים ועי'
רש"י (16) [ן גירסת רש"י
אלג גירסת רש"י ה"ה ע"כ
ד"ה דלעיל (17) [ע'
כירושלמי דק"א אילוניות,
(18) [רש"י (19) [ל"ה ד"ה.

תורה אור השלם

1. ואם לא נטמאה
דאשה ודחיה הוא
תקתה ודחיה וכו'.
2. דבר אל בני ישראל
ואמרת אליהם איש איש
כי תשטה אשתו ומעלה
בו מעלה: כמבד"ה ר"ב
3. ושקב איש אתה
שבת ורע ועלם מעיני
אישתו ותהרהר והיא
נטמאה ועד א"ן ק"ה והוא
לא נתקשה:

הנהרות הב"ח

(6) ג' מסורת פטעה
לעיל ומת' אילוניות
נמק:

מיתק רש"י

מעוברת חבירו ומינקת
חבירו. אשה שמת בעלה
והיא מעוברת או מינקת,
אסורה להנשא עד כ"ד
חדש, שכן מיתק יונתן
[בבב"ב לו:].

ולא שוטים. דמכיון דתתא אישה: ולא יחזיר עולמים. קנסא קנסוהו
כענין: לכשיגיע זמנו. לאחר כ"ד חדש לידת הולד: והרובא. כמור.
כמו ילד (בראשית כ"ב): רביא: מעוברת עלמו. שהיה אשתו מעוברת וקניא
לה: או שוטים. ולא אמרינן לא ליקטליה לולד: אשם ממזר לממזר.

כלומר אשה הרחמה לממזר וינסת
לממזר וקניא לה ונסמרה: או שוטה
כו. ולקמן פריך פשיטא: אנה
דאמרי כי היא סנה. דלית ליה
עקרה חקנה שמתה מדלל נקט אלא
אילוניות ונסכיז תלמודא מונקתה
ומרעה זרע ולא משום דאינה ראויה
לקיימה אלתא כרבי אלעזר ס"ל דיכול
לישא אלתא ולפרות ולרבות ואפ"ה
אילוניות לא: וכו'. כל אשה נעושה
עקרה משום דלא נסמרה הפסידה:
לא ליושע פסולין. לא נעשה שלום
בניהם הלוא לא יפרה ולא ירבה
הואיל וכל דרומוי ממזרין: והיא לא
נפספה כו'. כלומר מהו דמימא
פרשת סוטה על כרחך בשעת ישראל
קיימא מדמכתי והיא (היא) מיעוטא משמע
ו היא דכי לא נתפשה אסורה הא
נפספה כו' ועלה קאי קרא דממרה
ועבר עליו רוח וגו' דהייכא דמסקפא
לן כהן אש נעמאה ואם לא נעמאה
שמה אכל אשם כהן דליתא בכלל
והיא לא נתפשה ליתא נמי בכלל
השקאה קמ"ל: כמפסונה. לאחר
שמתה אילטריך לאשמעינן דמותה
לבעלה דלא מימא זונה היא שהרי
דקוה המים: כמפסונה אה. ודאי
דקוה המים חונה היא אלא שמה
לה זכות ואמאי מותרת לבעלה:
כמפסונה דרך אכריס. שאינה
מתנוונה כמעיס וצירכיס אלא ראשה
ושאר אכריה צנידים עליה מהו
דמימא הא לאו זכות מלה לה דאם
כן הוה לה להתנוונה דרך דניקת
המים אלא כבאונס זימנה לפיכך
מתנוונה שלא כדרכה ולכהן מיהא
מיתק: כמלגדי אישך. משמע
דאישה בר הכי הוא: קא משמע לן.
דלמקדס שכינת בעל לבעול הוא
דלתא וזכרים כז שכינה הוא ואף
על גב דלאו בר זריעה הוא. (סובסריס
חמה קאמר דמזר לקיימה ולא
כפריס אדם שאסור לקיימה משום
לא יבא פלוע דכא (דכריס כג):
מהו

מותרת וזו הואיל ונתפשה
ומותרת לבעלה: פשיטא אמר רב
הונא במתנוונה מתנוונה הא ברקוה
מיא כי אורחיה משום דבאונס זנאי
ולגבי כהן אסירא קא משמע לן:
אשת סריס שותה: פשיטא מהו דתימא
מבלעדי אישך אמר רחמנא
והאי לאו בר הכי הוא קא משמע לן:
על ידי כל עריות מקנין: פשיטא
מהו

לאשמו כשרה ואינו מטמא לאשתו פסולה ה"ג קמ"ל ואימא הכי נמי דהא קרא
דממעט פסולין והאי פסול הוא וכן צפ"ק דערבין (דף כו).
גבי האשה שיואלת ליהרג אין ממתינים לה עד שחלד פשיטא גופה היא מהו דתימא
(כי) כאשר ישית עליו בעל האשה כתיב והאי ממונא
דבעל הוא קמ"ל ואימא ה"ג ידמאי נפקא לן מהתם דממונא דבעל הוא אכל
הכא כיון דאשמעינן דעיקר קרא לדרשא אחרימי מו לא סלקין
דעתא למעוטי מיניה מידי וכן פרי"י: אשת סריס. רש"י פ"י כפריס חמה
ולא כפריס אדם שאסור לקיימה ולא ידעין מנגלן דפריס
אדם כגון שמה כוס עיקרין דאסור לקיימה אי משום האי כפריסא דמימתי
כפריס (דף כו) וכפריס הערל (שם דף פט): פלוע
דכא וכרות שפכה סריס אדם והוקן וכו' עד אסור לקיימה הא קמני נמי
וקן וזי זקן אסור לקיים אלא על כרחיך פאלעו דכא וכרות
שפכה קאי כדקמני טעמא משום שנאמר לא יבא פלוע דכא וכרות שפכה
אכל אסור לקיימה לא ידענא מנגליה קמני נמי עלה:
אכל

[שנשא עקרה וזקנה וכו']. ומימא אמאי לא חילוניות
כגדי עקרה חקונה: לא ישא אדם מעוברת
חבירו. כירושלמי עלי הכתוב אומר (משלי כג) אל תשיג גבול עולם
ונשדה יוממים אל תנא (ומודים חכמים לרבי אלעזר שאם היו לו
צנים ואשה ל) שהיא שומה או לא נוטלת
כמותה היו לו אשה וצנים] וממו בין
קוני לקמיה ככר נראית לשמות:
מעוברת עצמו או שותה וכו'.
רש"י פ"י ולא אמרינן
דלא לקטליה לולד ומימא אמאי אית
לן למקטליה מה איכפת לן נמתיין
עד שחלד הא סתן צפ"ק דערבין
(דף לו). האשה היולדת ליהרג אין
ממתיין לה עד שחלד והתם גזרת
הכתוב הוא וממו גם שיהיה לרבות
את הולד והתם משמע טעמא דרבי
קרא הא לא רבי קרא לא קטליה
ליה משום דממונא דבעל הוא כדמכתיב
(שמות כ"ב) כאשר ישית עליו בעל האשה
והכא הכי פירושא מעוברת עלמו
לאע"ג דקניא לה כשהיא מעוברת שומה
לאחר שחלד ולא אמרינן כענין גבי
מעוברת חבירו דאי קניא לה כשהיא
מעוברת וילדה ומת הולד או הפילה
אפ"ה אינה שומה דלאו כמ קוני
הימה דמעטע לה כפפרי מתי טשטה
אשמו וכדאמרינן כירושלמי לא היו
[לן] אשה וצנים וכו' ככר [נראית]
שלא לשמות: אמר לו רבי
ישמעאל א"כ יסתרו כל עקריות
ויפקדו. מימה ור' ישמעאל למא לא היה
לנפשיה יסתרו כל יולדות בעל וילדו
כריות וזו הואיל ולא נסמרה הפסידה:
ואמרת רבינא הוא. מימה
והוא אפיקתיה לעיל

ובתורת חבירו ומינקת חבירו לא שותות
ולא נוטלות כתובה דברי ר' מאיר שהיה
רבי מאיר אומר (ב) לא ישא אדם מעוברת
חבירו ומינקת חבירו ואם נשא יוציא ולא
יחזיר עולמית וחכמים אומרים יוציא
וכשיגיע זמנו לכונס יכנסו י והרובא שנשא
עקרה וזקנה ואין לו אשה ובנים מעיקרא לא
שותה ולא נוטלת כתובה ר' אלעזר אומר
יכול הוא לישא אחרת ולפרות ולרבות
הימנה אבל ה'המקנא לארוסתו ולשומרת
יבם שלו ומשכנסה נסתרה או שותה או לא
נוטלת כתובה ה'מעוברת ומינקת עצמו או
שותה או לא נוטלת כתובתה ה'רובא שנשא
עקרה וזקנה ויש לו אשה ובנים או שותה
או לא נוטלת כתובה יאשת ממזר לממזר
ואשת נתין לנתין ואשת גר ועבד משוחרר
ואילוניות או שותה או לא נוטלת כתובה
קתני מיהא אילוניות תיובתיה דרב נחמן
אמר לך רב נחמן תנאי היא ואנא דאמרי
כי האי תנא דתניא ר' שמעון בן אלעזר
אומר אילוניות לא שותה ולא נוטלת כתובה
שנאמר ונקתה וגורעה זרע מי שדרכה
להוריע יצאתה זו שאין דרכה להוריע ורבנן
האי ונקתה וגורעה זרע מאי עבדי ליה מיבע
להו לכרתניא ונקתה וגורעה [זרע] שאם
היתה עקרה נפקת דברי ר' עקיבא אמר
לו ר' ישמעאל אם כן יסתרו כל העקריות
ויפקדו וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה אם
כן מה תלמוד לומר ונקתה וגורעה זרע
ה'שאם היתה יולדת בעצער יולדת בריות
נקבות יולדת זכרים קצרים יולדת ארוכים
שחורים יולדת לבנים: אשת ממזר לממזר:
פשיטא מהו דתימא אפוישי פסולין לא ליפוש
קא משמע לן: אשת גר ועבד משוחרר
(6) ואילוניות: פשיטא מהו דתימא דבר
אל בני ישראל ולא גרים קמ"ל ואימא הכי
נמי ואמרת רבינא הוא: אשת כהן שותה
כו': (אשת כהן שותה) פשיטא מהו דתימא
יהיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה
אסורה אימא לא תשתה קא משמע לן:
מימה לר"י אמאי לא פריך הכא ואימא
הכי נמי דפריך לעיל וגראה לו
היכא דקרא דמסיק אדעתיה מתכו
למדרש הכי ומדרש לדרשא אחרימי
לא פריך ואימא ה"ג דקמ"ל דכן ניתן
למדרש למשה כפני ולא בע"א כגון
והיא נתפשה לאסור אשת כהן כמלגדי
אישך מי שקדמה שכינת בעל אכל
לעיל בני ישראל משמע כדאי למעוטי
גרים וכן כפרק שני דיבמות (דף כו).
בגמרא דמי שיש לו אה מ"מ וזקן את
אשת אחיו ליבוס דקא פריך פשיטא
אחיו הוא מהו דתימא לילף אחיה
אחיה מבני יעקב קמ"ל התם פריך
ואימא הכי נמי משום דלין גזרה שיה
למחנה וזריך טעמא להוציא מאחיה:
כגרא או קרא וכן לענין לזירשו (שם):
וליעמא לו פשיטא אחיו הוא סריס
לא יטמא בעל כעמיו יש בעל שמטמא
יש שאינו מטמא הא כילד מטמא

וכי נמי דפריך לעיל וגראה לו
היכא דקרא דמסיק אדעתיה מתכו
למדרש הכי ומדרש לדרשא אחרימי
לא פריך ואימא ה"ג דקמ"ל דכן ניתן
למדרש למשה כפני ולא בע"א כגון
והיא נתפשה לאסור אשת כהן כמלגדי
אישך מי שקדמה שכינת בעל אכל
לעיל בני ישראל משמע כדאי למעוטי
גרים וכן כפרק שני דיבמות (דף כו).
בגמרא דמי שיש לו אה מ"מ וזקן את
אשת אחיו ליבוס דקא פריך פשיטא
אחיו הוא מהו דתימא לילף אחיה
אחיה מבני יעקב קמ"ל התם פריך
ואימא הכי נמי משום דלין גזרה שיה
למחנה וזריך טעמא להוציא מאחיה:
כגרא או קרא וכן לענין לזירשו (שם):
וליעמא לו פשיטא אחיו הוא סריס
לא יטמא בעל כעמיו יש בעל שמטמא
יש שאינו מטמא הא כילד מטמא

כג א מ"י פ"ה מהל'
גירושין הלכה כה
מתעין ג טו"ש"ע א"ש"ע
פ"מ ג טפ"ק פ"ה:
כד ב מ"י שם הלכה כה
טו"ש"ע שם טפ"ק י"ג:
כה ג מ"י פ"ה מהל'
טו"ש הלכה י:
כו ד מ"י שם הלכה ה:
כז ה מ"י שם הלכה ו:
כח ז מ"י שם הלכה י:
כט ח מ"י שם הלכה י:
ל ח מ"י שם הלכה י:
ל"ט ט מ"י שם הלכה י:
מ ט מ"י שם פ"ג הלכה
כ"א:

תוספות שאנץ

ואילוניות כענין אמה
לקיפה ולא חזיא ליה:
ואשת ממזר לממזר כלומר
אשה הראויה לפסול
ונשאת לממזר וקניא לה
ונסתרה ליה אילוניות או
שותה או לא נוטלת כתובה
ומידי כביש לו אשה
ובנים דומיא דעקרה
וחקנה: ולא ליפוש
בפסולין פ"ה לא נעשה
שלום כנייה לא יסרה ולא
יבבה הואיל וכל דורותיו
ספורים: מיד היא לא
נתפשה כו' כלומר מהו
דתימא משה טוה על
כרחך באשת ישראל קיימא
מדרכיה והיא מטמא זו
היא דכי לא נתפשה אסורה
הא נתפשה כו' ועלה קאי
קרא דבתריה ונבר עליו
דתיב דמסקפא לן כהן אם
נטמאה אי א"י [נטמאה]
שותה אבל אשת כהן
דליתא בכלל והיא לא
נתפשה ליתא נמי בכלל
השקאה קמ"ל ליה.
במתנוונה דרך אכריס שאין
מתנוונה כמעיס אלא
ראשה וישא אכריס כבדים
עליה מ"ד (6) מ"ד מבלעדי
אישך כו' משמע ראשה
בר הכי הוא קא משמע לן
רלמי שקדמה שכינתו
לבעול הוא רחמנא וסריס
בר הכי הוא ואע"ג דלאו
בר אירועי הוא ובכריס
חמה קאמר דמזר לקיימה
ולא כפריס אדם שאסור
לקיימה משום לא יבא
פלוע דכא ליה.

(6) נכלה דל"ה מ"ד הא לאו
זכות תלה לה וכו' ולכאן מימיה
למחר וכו' גרסי'.